

UPUTE AUTORIMA*

Profil časopisa

Arhiv za higijenu rada i toksikologiju – Archives of Industrial Hygiene and Toxicology (krat. Arh Hig Rada Toksikol) znanstveni je časopis koji objavljuje recenzirane rukopise iz područja biomedicinskih znanosti, posebno medicine rada, toksikologije i zdravstvene ekologije. Arhiv izlazi četiri puta godišnje, a indeksiran je u *SCI Expanded*, *Medline/PubMed*, *Scopus*, *AGRICOLA*, *AGRIS*, *Animal Science Database*, *Biological Sciences (CSA)*, *BIOSIS Previews*, *CAB Abstracts*, *EBSCO Academic Search Complete*, *Ergonomic Abstracts*, *Food Science and Technology Abstracts*, *Global Health*, *GreenFile*, *INIS*, *Pollution Abstracts*, *ProQuest*, *TEMA*, *TOXLINE*, *Veterinary Science Database* i *Water Resources Abstracts*.

Rukopisi su u cijelosti dostupni na internetu na stranicama online izdavača Sciendo (<https://content.sciendo.com/view/journals/aiht/aiht-overview.xml>) te Portala znanstvenih časopisa Republike Hrvatske - HRČAK (<http://hrcak.srce.hr/aiht>).

Časopis objavljuje izvorne (znanstvenoistraživačke) članke, pregledne radove, prikaze slučajeva te opažanja i pisma uredništvu. Svi se podnose na engleskome jeziku. Najave i izvještaji sa znanstvenih i stručnih sastanaka te prikazi knjiga također se objavljuju. Ti prilozi mogu biti pisani na hrvatskome, engleskome ili slovenskome jeziku.

Izvorni članci u pravilu obrađuju teme iz toksikologije i medicine rada i okoliša. Pregledni radovi daju pregled novih saznanja u određenim istraživačkim područjima obuhvaćenim interesom časopisa. Trebaju dati sustavan, kritički usmjeren i iscrpan pregled aktualne literature u danom području. Mali pregledni radovi (*Mini-reviews*) daju kratak pregled najnovijih spoznaja u brzorastućim istraživačkim područjima. Mogu se odnositi na bilo koju temu od interesa časopisu. Prikazi slučajeva se isključivo trebaju odnositi na teme srodne časopisu, a uz njih potrebno je priložiti potpisanu suglasnost ispitanika ili njegova opunomoćenika. Prioritet mora biti dan znanstvenome sadržaju, a anonimnost ispitanika zajamčena. Opažanja/bilješke (*Viewpoints*) trebaju istaknuti i raspraviti različita važna pitanja u područjima toksikologije i medicine rada. Moraju biti znanstveno i stručno utemeljena, jasno prikazana i ponuditi autorova mišljenja i stavove o temi. Časopis prihvaća dvije vrste Pisma Uredniku: "Pismo o sadržajima ranije objavljenim u *Arhivu*" i "Pismo o temama od općeg interesa". Pisma koja se odnose na neki ranije objavljeni sadržaj moraju biti predana unutar dva mjeseca od objave predmetnog sadržaja, čijim autorima se daje mogućnost odgovora na istaknute nedostatke.

Priprema rukopisa

Rukopisi se objavljuju uz pretpostavku da nisu predani za objavljivanje ili već objavljeni u nekome drugom tiskanome ili elektroničkome mediju.

Opsežne upute za pripremu rukopisa, tzv. *Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals: Writing and Editing for Biomedical Publication* issued by the International Committee of Medical Journal Editors, dostupne su na <http://www.icmje.org>.

Izvorni (znanstvenoistraživački) članci u pravilu se sastoje od ovih dijelova: uvod, metode, rezultati, i rasprava.

Rukopisi trebaju biti uređeni sljedećim redom: naslovna stranica, tekst, referencije, naslovi slika i tablice s naslovima. Slike se dostavljaju u zasebnom dokumentu.

Tekst rukopisa u elektroničkome formatu treba biti što jednostavnije oblikovan. Tako na primjer valja izbjegavati automatsko kreiranje rednih brojeva ili točaka (u popisu literature, nabrajanju, redoslijedu poglavlja itd.), uvlačenje teksta i tabulator. Preporuča se rabiti font Times New Roman veličine 12 točaka s dvostrukim

proredom. Za tekstove na engleskome jeziku, molimo koristite britanski engleski (opcija *English United Kingdom* u programu *Microsoft Word*).

Sažetak treba biti napisan kao jedinstveni odlomak s najviše 250 riječi. Treba sadržavati cilj istraživanja, podatke o predmetu istraživanja (ispitanici/laboratorijske životinje), opis korištenih metoda i postupaka, glavne rezultate i najvažnije zaključke.

Ispod sažetka navedite popis od 5 ključnih pojmova koji služe za indeksiranje i pretragu. Ne ponavljajte ključne riječi sadržane u naslovu rukopisa, već izaberite pojmove koji najbolje odražavaju sadržaj cjelokupnoga članka i znanstvenoga područja. Koristite pojmove iz *Medical Subject Headings (MeSH) Indexa Medicusa* (<http://www.nlm.nih.gov/mesh/>), kad god je to moguće. Ključne riječi trebaju biti navedene abecednim redom i odvojene točka-zarezima.

Uvod je ključan dio vašega rada jer postavlja okvir za cjelokupnu prezentaciju članka. Prvo biste trebali odrediti što je u predmetnom području poznato i što nije, a potom identificirati pitanja na koja će vaš članak odgovoriti (ciljevi). Još je važnije jasno naznačiti koji je općeniti značaj vašega istraživanja. U izvornim člancima, uvod ne smije biti dulji od dvije A4 stranice teksta.

Odjeljak Materijali i metode treba biti što jasniji i onoliko detaljan koliko je nužno da ciljano čitateljstvo razumije dizajn istraživanja i da ga se može ponoviti. Preporučuje se podijeliti ga na manje odlomke s odgovarajućim podnaslovima. Umjesto detaljnog opisivanja standardnih metoda, možete se referirati na izvore literature sve dok to ne utječe na kvalitetu rada i njegovo razumijevanje.

U radovima koji se odnose na istraživanja u ljudi autori su dužni navesti podatke o odgovarajućem etičkom povjerenstvu koje je odobrilo istraživanje te da su provedena ispitivanja u skladu s etičkim načelima Helsinške deklaracije. Naznačite da su ispitanici dali svoj informirani pristanak za sudjelovanje u istraživanju. U istraživanjima na životinjama treba navesti da su poštivana odgovarajuća načela Zakona o dobrobiti životinja koja se odnose na pokusne životinje. Svi pokusi na životinjama moraju biti u skladu s Direktivom 2010/63/EU.

Za sve pokusne životinje koje nisu uobičajene u laboratorijskim istraživanjima treba navesti puna binominalna latinska imena. Navedite vrstu, soj i broj životinja korištenih u pokusu. Pri opisivanju tretmana kemikalijama ili lijekom, potrebno je navesti količine, koncentracije, putove i učestalost davanja. Također je potrebno navesti izvor, a ako je moguće, i sastav hrane korištene u uzgoju laboratorijskih životinja.

Potrebno je navesti izvorne nazive opreme, kemikalija i reagensa, kao i ime i mjesto proizvođača u zagradama. Poželjno je navesti generičke nazive lijekova i pesticida. Ukoliko se koriste komercijalni nazivi, generički bi se trebali navesti pri prvome spomenu. Ukoliko je moguće, navedite CAS registarski broj za svaku upotrijebljenu kemikaliju. Nazive enzima bi pri prvome spomenu trebalo popratiti brojem Povjerenstva za enzime (EC broj) u zagradama prema klasifikaciji Međunarodne unije za biokemiju i molekularnu biologiju (IUBMB) (<http://www.chem.gmul.ac.uk/iubmb/enzyme/>). Također navedite i referenciju za metodologiju korištenu u komercijalnim kitovima.

Mjerne jedinice treba navesti u skladu s Međunarodnim sustavom (SI). Kratice valja pri prvom spominjanju navesti punim imenom. Mjere duljine, visine, mase i obujma trebaju se iznositi u metričkim jedinicama (metar, kilogram, litra) ili njihovim decimalnim višekratnicima. Temperature trebaju biti izražene u Kelvinima ili Celzijevim stupnjevima.

Nazivi anorganskih i organskih spojeva trebali bi biti prilagođeni nomenklaturi Međunarodne unije za čistu i primijenjenu kemiju (IUPAC) (<http://www.chem.gmul.ac.uk/iupac/>).

Skraćeni pojmovi bi se pri prvome spomenu trebali napisati u punome obliku. Skraćenice se ne smiju koristiti u naslovu, ključnim riječima i na počecima rečenica, osim ako je njihova upotreba uvriježena u znanosti (npr. DNA, RNA) ili ako označavaju pojmove koji su poznatiji pod svojim skraćenicama (npr. IgG, CD, HPLC).

*Zadnja promjena: ožujak 2020.

Sažeti stil časopisa

Uvriježena je uporaba sljedećih vremenskih jedinica: s, min, h, dan, tjedan, mjesec, godina. Kao oznaku za litru koristite "L", a ne "l", kako ne bi bila zamijenjena za broj jedan.

Koristite kurziv za nazive rodova i vrsta, nazive gena i druge izraze na latinskom (npr. *in vitro*, *in vivo*, itd.). Koristite sljedeće skraćenice: per os = *p.o.*; potkožno = *s.c.*; intraperitonealno = *i.p.*; te intravenozno = *i.v.*, u kurzivu.

Brojeve od jedan do devet treba pisati riječima, osim ako se koriste uz jedinicu (npr. dvije noge, ali 5 °C, 4 godine ili 8 kg). Slovim napišite sve brojeve ili razlomke kojima započinjete rečenice ili izmijenite redoslijed riječi kako biste izbjegli započinjanje rečenice brojkom.

Zagrade se pišu sljedećim redom: {{( )}}; nemojte koristiti zaobljenu zagradu unutar zaobljene zagrade.

Koristite razmak između brojke i mjerne jedinice: (5 °C, 10 %).

Preporuča se korištenje decimalnih brojeva umjesto razlomaka, no kada se koriste jednostavni razlomci, ispišite ih riječima: „dvije trećine”. U decimalnim brojevima u tekstu napisanom na engleskome jeziku koristite decimalnu točku, a u tekstu napisanom na hrvatskome jeziku decimalni zarez.

Za koncentracije otopina i masene udjele krutih tvari ne smije se rabiti višeznačne mjerne jedinice *parts per million* (ppm) ili *parts per billion* (ppb). Koncentracije otopina izrazite u mikrogramima po mililitru (µg/mL), a masene udjele krutih tvari u mikrogramima po gramu (µg/g).

Za koncentracije plinova, koristite miligrame po kubnom metru (mg/m³) ili mikrograme po kubnom metru (µg/m³), a ne ppm ili ppb.

Koncentracije otopina ne smiju se izražavati kroz 'normalitet' (N). Za molarne koncentracije koristite mol/L, mmol/L ili µmol/L, umjesto M, mM ili µM.

Ione pišite kako slijedi: K⁺, Ca²⁺, Cl⁻, PO₄³⁻. Relativnu atomsku masu izotopa označite eksponentom ispred simbola elementa: ¹⁴C.

Centrifugalnu silu je potrebno izraziti u g, a ne u rpm, a osim nje potrebno je navesti i trajanje i temperaturu centrifugiranja.

Statistika

Brojčane podatke potrebno je analizirati prikladnim statističkim testovima. Definirajte sve statističke mjere i modele nedvosmisleno i popratite ih relevantnom analizom statističkih vjerojatnosti te korištenih softvera i statističkih paketa. Navedite broj ponovljenih mjerenja u pokusu, kao i koliko su puta pojedinačni pokusi bili ponovljeni. Za svaki statistički test navedite podatke o: vrsti testa; stupnjevima slobode; veličini populacije; opisu populacije (npr. broj pojedinačnih mjerenja, broj životinja, broj pregledanih mikroskopskih preparata, broj primjena tretmana, itd.); kakva se korekcija, ako uopće, koristila te koji su testovi korišteni za višestruke usporedbe. Vrijednosti vjerojatnosti potrebno je označiti kao *P*. Nemojte navoditi *P*-vrijednosti na više od tri decimale. Poželjnije je navesti stvarne *P*-vrijednosti nego rabiti pojmove „značajno” i „visoko značajno”, koji uvriježeno opisuju *P*<0,05, odnosno *P*<0,01. Izbjegavajte navoditi da nešto nije statistički značajno, pisanjem vrijednosti *P*>0,05.

Rezultati i rasprava

Svoje rezultate predstavite logičnim slijedom kroz tekst, tablice i slike, dajući prednost glavnim ili najvažnijim rezultatima. U tekstu nemojte ponavljati podatke iz tablica ili slika, već naglasite ili sažete izložite najvažnija zapažanja.

Slike i tablice treba odvojiti od teksta na kraju dokumenta zajedno s opisom. Obilježavaju se arapskim brojevima prema redoslijedu pojavljivanja u tekstu. Sadržaj slika i tablica mora biti razumljiv bez čitanja teksta. Broj slika i tablica treba biti što manji. Uredništvo preferira da autori slike dostave u zasebno spremljenim elektroničkim dokumentima (npr. u formatu .xls, .jpg, .tif, .gif, itd.). Za razliku od slika, tablice je bolje spremiti u dokumentu s tekстом. Nikako ne treba

rabiti tabulator, nego postojeće naredbe u izradi tablica. Slike (crteži, grafikoni, fotografije itd.) moraju omogućavati kvalitetnu reprodukciju i uređivanje (preporučena je rezolucija od 300 dpi naviše). Iako se časopis tiska u crno-bijeloj tehnici, u *online* izdanju časopisa ostaju originalne slike pa je s rukopisom moguće predati i slike u boji.

Rezultati se mogu prikazati samostalno ili u jedinstvenoj cjelini s raspravom. Rasprava treba biti što sažetija i ponuditi odgovore na pitanja postavljena u Uvodu. Ona nije mjesto za „kičeno” pisanje ili gomilanje izvora literature. Počnite od najvažnijih pronalazaka i završite s općenitim zaključkom i praktičnim implikacijama.

Navedite ograničenja studije i/ili analize te raspravite njihov mogući utjecaj na zaključke. Naglasite nove i bitne aspekte vaše studije. Pokušajte objasniti sve kontradiktorne ili neočekivane rezultate ili nedosljednosti s prethodnim zapažanjima o istoj temi. Zaključci trebaju biti konzistentni s rezultatima i relevantni za istraživanje.

Literatura

Referencije valja numerirati redoslijedom kojim se pojavljuju u tekstu, a pisati ih valja u skladu s primjerima danim u uputama. Nepridržavanje uputa za oblikovanje referencija može biti razlog za odbijanje rukopisa prije upućivanja na recenziju. Brojevi referencija u tekstu trebaju se navesti u zagradama s razmakom između svake brojke, npr. (1, 4, 7). Naslove časopisa valja kratiti prema Popisu časopisa indeksiranih za *MEDLINE* (koji nastavlja popis časopisa indeksiranih u bivšem *Index Medicus*) (<ftp://nlmpubs.nlm.nih.gov/online/journals/ljiweb.pdf>). Sve referencije bi trebale sadržavati odgovarajući *Digital Object Identifier* (DOI) ili *PubMed Identifier* (PMID). U popis ulaze samo one referencije koje su navedene u tekstu. Privatna pisma i neobjavljeni rezultati ne navode se u popisu referencija, ali se mogu spomenuti u tekstu. U uputama za pisanje referencija su navedeni primjeri najčešćih tipova referencija koje se pojavljuju u *Arhivu*. Više primjera naći ćete na: http://www.nlm.nih.gov/bsd/uniform_requirements.html.

Sukob interesa

Do sukoba interesa može doći ako su autor ili autorova ustanova u financijskom ili drugom odnosu s drugim osobama ili ustanovama koji bi mogao neprikladno utjecati na autorov rad. Bilo da je stvaran ili tek moguć, najsigurnije je časopis u potpunosti upoznati s ovakvim sukobom interesa. Svi rukopisi predani u *Arhiv* moraju navesti sve odnose koji bi se mogli tumačiti kao mogući sukob interesa. Časopis ove podatke može rabiti kod donošenja uredničkih odluka, odnosno može ih objaviti, smatra li to potrebnim za čitateljevu prosudbu. Isto tako, *Arhiv* na osnovi izjave o sukobu interesa može odlučiti da rukopis ne objavi.

Predavanje rukopisa

Kako bi postupak bio što brži i jednostavniji, autore pozivamo da rukopise predaju putem *online* sustava koji se nalazi na adresi <http://arhiv.imi.hr> ili putem e-maila kao privitke, i to u Microsoft Word (.docx) zajedno s pripadajućim slikama u odgovarajućim formatima. PDF nije prihvatljiv format za slanje rukopisa.

E-mail adresa Uredništva je arhiv@imi.hr.

Popratno pismo bi trebalo predstaviti vaš rukopis. Ondje objasnite zašto je vaš članak (i/ili istraživanje) dovoljno važan da bi se objavio. U suprotnome, moguće je da vaš rad odbijemo i prije započinjanja postupka recenzije. Bilo to u obliku same elektroničke poruke ili privitka, vaše popratno pismo mora sadržavati puni naziv rukopisa, izjavu da rukopis nije drugdje predan za objavljivanje te prijedlog dvaju ili više recenzenata (s njihovim e-mail adresama). Dakako, ovaj prijedlog ne obvezuje Uredništvo.

Prilikom predavanja rukopis treba sadržavati ove popratne podatke: puni naslov rukopisa, puna imena svih autora, nazive njihovih matičnih ustanova, ime i adresu autora za dopisivanje (uključujući

telefon i e-mail adresu), sažetak do 250 riječi te 5 ključnih riječi koje nisu sadržane u naslovu. Govornici hrvatskoga također trebaju dostaviti naslov, sažetak i ključne riječi na hrvatskome i engleskome, a govornici slovenskoga na slovenskome i engleskome.

Poštanska adresa Uredništva:
Arhiv za higijenu rada i toksikologiju
Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada
HR-10000 Zagreb, Hrvatska

Autorstvo

Sukladno preporukama ICMJE-a, autorstvo priloga treba ograničiti na one autore koji su dali bitan doprinos osmišljavanju ili dizajnu rada ili prikupljanju i/ili obradi, tj. njihovom tumačenju.

Ukoliko postoje bilo kakvi zahtjevi za dodavanje ili uklanjanje autora ili promjenu njihova redoslijeda, iste je potrebno uputiti Uredništvu u pisanom obliku prije nego što prihvaćeni rukopis krene u objavu. U ime autora takav zahtjev podnosi autor za dopisivanje, a on mora sadržavati: (1) razlog zbog kojeg se traži dodavanje ili uklanjanje autora ili promjena redoslijeda autora te (2) pisanu suglasnost (e-mail, fax, pismo) od svih autora kojom potvrđuju svoju suglasnost za predloženo dodavanje, uklanjanje ili promjenu. U slučaju dodavanja ili uklanjanja autora, isti mora to i potvrditi. Svi zahtjevi za dodavanje, uklanjanje ili promjenu redoslijeda imena autora u objavljenom članku rješavaju se prema istim pravilima te objavljuju u časopisu kao *Corrigendum*.

Provjera originalnosti rukopisa

Početkom 2009. *Arhiv za higijenu rada i toksikologiju* uključio se u inicijativu agencije Crossref kojoj je cilj sprječavati plagiranje u znanstveno-stručnom izdavaštvu. Radi se o usluzi pod nazivom Similarity Check kojom se može provjeravati autentičnost zaprimljenih rukopisa u usporedbi s golemom bazom objavljenih sadržaja. Više o ovoj usluzi dostupno je na: <https://www.crossref.org/services/similarity-check/>.

Svi rukopisi za koje se provjerom utvrdi postotak prepisanoga teksta viši od 50 % cijeloga teksta, automatski će se odbiti. Namjera je Uredništva provjerom svih rukopisa pristiglih u *Arhiv* osigurati vjerodostojnost znanstvenih i stručnih informacija koje časopis objavljuje i spriječiti bilo kakve zloporabe već objavljenih sadržaja. Pritom ne polazimo od pretpostavke da autore treba disciplinirati, već smo, naprotiv, svjesni teškoća s kojima se autori suočavaju kada trebaju predstaviti svoje istraživanje, napose na jeziku koji im nije materinji. Naša je uloga osvijestiti ovaj problem među autorima i pomoći im da prevladaju teškoće u pisanju rukopisa.

Autorsko pravo

Predajući rukopis, autori se ne odriču autorskih prava. Umjesto toga, autore prihvaćenih radova moli se da potpišu Dopuštenje za objavljivanje (*Licence to Publish*), kojim izdavaču daju ekskluzivno pravo na objavljivanje članka u tiskanoj i *online* verziji u skladu s licencom *Creative Commons Attribution-ShareAlike* (CC-BY-SA 4.0).

Naknade

Autorima se ne naplaćuje nikakva naknada za objavljivanje, osim u slučaju povlačenja rukopisa koji je prethodno već prošao sadržajno i jezično uređivanje kako bi se pokrili troškovi usluge tog uređenja.

Posebni otisci

Autor za dopisivanje će elektroničkom poštom primiti PDF datoteku s člankom te besplatni primjerak časopisa poštom. Svi objavljeni članci u PDF-u besplatno su dostupni na: <http://www.degruyter.com/view/j/aiht> i hrca.hr/aiht.

Ispravci i povlačenja

Ukoliko je nužno, ispravci većih grešaka u objavljenim člancima objavit će se u naknadnim izdanjima časopisa. Uoče li bilo kakve pogreške, autori bi o istima trebali što je prije moguće obavijestiti glavnog urednika. Ispravci objavljeni u tiskanome izdanju časopisa također će se objaviti u *online* izdanju uz poveznicu na izvorni članak. Sumnjaju li na plagiranje ili pak utvrde bilo koji drugi način neetičnog postupanja s rezultatima istraživanja, objavljene članke mogu povući njihovi autori, akademski ili institucionalni sponzori, urednici ili izdavači. U slučaju povlačenja od strane urednika/izdavača, postupak će se prema smjernicama COPE-a (<http://publicationethics.org>, na eng.). Ispravci ili povlačenja objavit će se na istaknutom mjestu u časopisu, biti navedeni u sadržaju te sadržavati naslov izvornoga članka. Tekst povlačenja sadržavat će objašnjenje zašto se članak povlači i bibliografsku referenciju koja upućuje na članak.

Dopisivanje

Nakon primitka rukopisa, autor za dopisivanje primit će potvrdu o primitku iz koje će saznati pod kojim je brojem rukopis zaveden. Ovaj će se broj rabiti u svakoj daljnjoj komunikaciji. Uredništvo će autora izvjestiti o recenzijama te o prihvaćanju odnosno odbijanju rukopisa. Glavni urednik i/ili Urednički odbor potom odlučuje hoće li prosljediti rukopis na recenziju ili ga odbiti temeljem početnog razmatranja.

Prihvaćeni se rukopis dodatno uređuje za potrebe objavljivanja. Rad Uredništva obuhvaća jezično i tehničko uređenje, kao i uređenje odjeljka s referencijama. Autori imaju pravo bez ikakve naknade povući svoj rukopis sve do trenutka kada na istome NIJE započeo postupak jezičnog i tehničkog uređenja. Uredništvo zadržava diskrecijsko pravo naplate za eventualna povlačenja članaka o kojima bi moglo biti obaviješteno u kasnijim fazama uređenja. Visinu naknade kojom bi se obešteto uloženi rad i vrijeme procijenit će Uredništvo sukladno prosječnim cijenama za iste poslove na tržištu. Nakon uređenja, uredništvo će zamoliti autora za dopisivanje da pregleda i prihvati naknadne redaktorske i uredničke promjene, razriješi preostala otvorena pitanja, bude li takvih, te potpiše i vrati Dopuštenje za objavljivanje.

Probni otisak (prijelom) članka šalje se autoru za dopisivanje kao posljednja prilika da se rukopis pregleda prije objavljivanja. Dopušteni su samo minimalni ispravci, a prijelom valja vratiti u što ranijem roku.